

מבשר טוב

ליל שבת קודש

פרשת נצבים - שבת הגיבור

תשס"ח

פעיה"ק ירושלים תובב"א

מאמר שתמליכוני עליכם

א

הקושיות בפרשא דידן, ובהכנת האי שבתא לקראת ראש השנה הבעל"ט

"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם, ראשיכם שבטיכם וקניכם ושוטריכם כל איש ישראל" ומפרט הכתוב: "טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך, מחטב עציק עד שאב מימך". - ומפרש סיבת אתם נצבים: "לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו, אשר ה' אלקיך כורת עמך היום". ותכלית זו הברית: "למען הקים אותך היום לו לעם, והוא יהיה לך לאלקים, כאשר דבר לך, וכאשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב".

ומפרש הכתוב בכריתת ברית זו: "ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת ואת האלה הזאת. כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלקינו, ואת אשר איננו פה עמנו היום".

ויש לדקדק בלשון "נצבים", מה ביאור גדר 'נצבים', ולא אמר עומדים לפני ה' אלקיכם וכו'.

ובאור החיים הק' תמה בעצם ברית זו דנצבים, על מה באה. וזל"ק: "צריך לדעת טעם הברית הזו, הלא בסמוך (לעיל כח, סט) אמר: 'אלה דברי הברית', ואם רצה לכלול גם האמור בפרשה זו בכלל הברית היה לו להקדים הדברים, ויאמר על הכל אלה דברי הברית" עכל"ק.

והיינו, שבשלהי פרשת תבוא נאמר: "אלה דברי הברית אשר ציוה ה' את משה לכרות את בני ישראל בארץ מואב, מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב". ומסיים הפרשה: "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם, למען תשכילו את כל אשר תעשון". - ומיד מתחיל בפרשא דידן: "אתם נצבים היום וגו' לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו". וצריך לדעת על מה נכרתה כאן ברית מחודשת.

ובמדרש (תנחומא אות ג): "שלש כריתות [בריתות] כרת הקב"ה כשיצאו ממצרים: אחת כשעמדו לפני הר סיני, ואחת בחורב, ואחת כאן". [וגירסת ילקוט (רמז תתקמ): "אחת כשיצאו ממצרים, ואחת בחורב, ואחת כאן". והיינו, לפי שנאמרו בפסוקים כמה וכמה בריתות, ובפרשת כי תשא (לד, כז): "כי על פי הדברים האלה כרתי ברית ואת ישראל", וכן בעוד מקומות.

ויש לבאר מה הוסיף בברית זו שבפרשא דידן, שאין נראה שבאה רק לחזק יותר הברית הקודמת, שכבר כפלה בפרשת תשא ובפרשת תבוא, ועל כרחך בא להוסיף בברית זו ענין מחודש שלא נכרת עליו בבריתות הקודמות, וצריך ביאור.

גם הדגיש הכתוב בזו הברית, שהיא נכרתת "את אשר ישנו פה וגו', ואת אשר איננו פה עימנו וגו'". ובחלקת יהושע ריש פרשא דידן, הביא בשם צדיקים שנקראת זו השבת "שבת הגיבור" וכוונתו למאמר בן זומא בריש פ"ד דאבות: "בן זומא אומר כו' איזהו גבור, הכובש את יצרו, שנאמר (משלי טז, לב) טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר".

והיינו, שבכל יום טוב צריכה השבת שלפניו להשפיע קדושת היום טוב, ויש בה באותה שבת כח מיוחד להכין את ישראל לקראת היום טוב הבא. וכח שבת הגדול להשפיע קדושת הפסח, ושבת שובה קדושת יום הכיפורים. – וכמו כן זו השבת דידן, יש בה כח השפעת הקדושה והכנת ישראל לקראת יומא רבא דראש השנה הבעל"ט. וקריאת שמה בשם "שבת הגיבור", מורה שההכנה הנצרכת לקראת ראש השנה היא הגבורה, ויש בה בהאי שבתא השפעת גבורה מיוחדת לקראת התייצבותם של ישראל כבני מרון.

ולהבין מדוע נצרכה גבורה מיוחדת, להכנת יום הדין, והיכן היא המידה שצריכים ישראל להשתמש בגבורה זו, ביום ראש השנה הבעל"ט.

ב

הקדמת יסודות התולדות אדם וחלקת יהושע בהתייצבות נשמות ישראל בראש השנה

והנראה בעזזהי"ת, ונפתח באמרי קודש כ"ק אא"ז זצוקללה"ה בתולדות אדם ריש פרשא דידן, וזל"ק: "אתם נצבים גו'. בטור (או"ח סי' תקפ"א) הביא המדרש (ויק"ר ל, ז) מהמלך שרצה לכנוס כו', יצאו בני המדינה לקראתו ואמרו: 'אין לנו כלום', וויתר להם שלישי כו'".

"הענין הוא, כי לפני הבורא יתברך שמו אין שום טענה להפטר, רק שידע שאין בידו כלום, ועדיין לא התחיל בעבודתו".

"וזהו: 'אתם נצבים היום', ניצב נקרא דבר בעת שאינו מתנענע, היינו: שלא היה לכם עדיין שום הילוך ותנועה בעבודת השם יתברך".

"כולכם לפני ה' אלהיכם. הוא על פי דברי התיקוני זוהר הקדוש (ו, כב.): וצווחין ככלבין הב לן סליחה כו'. הרי גם בבקשת מחילת העונות אמר לשון צווחין כו', מפני כי גם בזה צריך שלא יהיה כוונתו בשביל עצמו, רק כדי שיוכל להתגלות כבוד ה' וטובו בארץ".

"וזהו: 'כולכם לפני ה' אלהיכם', היינו: שכל בקשתכם אפילו בצרכים, יהיה רק בשביל ה' אלהיכם, כדי שיוכלו לעבדו לעשות רצונו ונחת רוח לפניו, אמן כן יהי רצון" עכלה"ט.

מדברי קדשו אנו למדין שתי יסודות הנצרכים לקראת ראש השנה.

(א) ענין "נצבים", כדבר "ניצב שאינו מתנענע", וכך עלינו להתייצב בידיעה והכרה שעדיין "לא היה לנו שום הילוך ותנועה בעבודת השם יתברך". כאשר הוכיח מדברי המדרש שזו העצה והטענה היחידה שבידינו להיפטר ביום הדין: "אין בידינו כלום!".

ואא"ז זצלה"ה בסה"ק ברכת טוב מביא מזקני היהודי הק' זיעועכ"י, שמי שהוא "כלום" בעיני עצמו, אפס הגמור, אין מידת הדין יכולה לחול עליו, כי על דבר שהוא אפס, אין יכול לחול כלום, שאין על מה לחול. (ב) "כולכם לפני ה' אלקיכם", שכל מהותנו ובקשתנו בימים נוראים אלו, אינה לצרכנו ולטובת עצמנו כלל, כי אם "לפני ה' אלקיכם" בלבד, "שיוכל להתגלות כבוד ה' וטובו בארץ וכו'". כאשר הוכיח מהתיקוני זוהר, שאפילו בבקשת מחילה וסליחה, אפשר לבקשה "ככלבין דצווחין הב הב" רחמנא ליצלן. כאשר כל עיקרה של הבקשה אינה אלא לתוצאת הנאתו שלו וטובתו בעולם. – ומה שאנו מבקשים ברו"ג אינו אלא שנוכל על ידי זה לקדש שם שמים, ולפרנס המשפחה ולגדל הילדים ברוחניות ובגשמיות. [ונתבאר ענין זה יותר באורך בליל ראש השנה יעו"ש].

ונבוא אל הביאור בדברי קדשו, שתקע כאן יסודות נאמנים במהות התייצבות ישראל בראש השנה הבעל"ט.

שלשה סוגי נשמות המרוחקים מן הקדושה, הבאים לתיקונם בברית נצבים

תו נקדים מדברי כ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה זי"ע בפרשה זו (מאמר הראשון בתוה"ד): "וידוע כי יש נשמתין ערטילאין....."

ממוצא דברי קדשו אנו למדין, שישנם כמה סוגים ומדרגות של נשמות המרוחקים, שאינם בגדר "פה עימנו היום לפני ה' אלקינו". ובזה הביא שלשה מדרגות זו חמורה מזו, הראשונה היא בחינת "נשמתין ערטילאין", שאין להם במה לכסות עצמם, ואין להם בידם מאומה, ריקים מכל. והשנית היא בחינת "נשמות נידחות", שלא זו בלבד שאין להם כסות משל עצמן, גם דחו אותן בעוונותיהם ונתרחקו מהשם יתברך. והשלישית הקשה מכולם, היא "נשמות שבעולם התוהו", היינו שאינם יודעים היכן הם בכלל, ובמה אוחזים בעולם, רק מסתובבים בעולם של "תוהו ובוהו" רח"ל.

וחיפש ומצא כ"ק אאמו"ר זי"ע, להעלות ולהמציא התיקון ברוח קדשו, לכל סוגי הנשמות הפגומות הללו, ואף למרוחקים ביותר, כאשר ביאר יפה דרך התיקון לכל נשמה ונשמה.

כי זה כלל גדול, שלא ייתכן בדת תורתנו הקדושה, נשמה שאין לה תיקון, ולעתיד לבוא כאשר יקבץ מלך המשיח כל נדחי ישראל, ימצא התיקון אף לנשמה הגרועה והמחוללת ביותר. ולכן סמך הכתוב (בראשית א, ב): "והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום, ורוח אלקים מרחפת על פני המים", זו רוחו של מלך המשיח. כאשר ביאר בזה בחלקת יהושע הנ"ל, שמיד מראה הכתוב וממציא התיקון אף לנשמות של "תוהו ובוהו", ושל "חושך על פני תהום", - על ידי רוחו של מלך המשיח, שהוא יעלה וימציא התיקון לכל נשמות ישראל משלם. ובכח האמונה השלמה יוכל להמשיך גם עתה תיקון זה לנשמות הללו. שהרי כח זה קיים ונאמן, שרוחו של מלך המשיח ישתמש בזה הכח לתקן כל נשמות ישראל משלם. ובזה ייסד לנו בחלקת יהושע, שאף עתה באמונה שלמה ואיתנה בכח זה שיתגלה בביאת המשיח, יש אפשרות להמשיך כבר עתה מכח הגאולה העתידה של אלו הנשמות.

ובנתיב דרכו, נוכל לבאר בזה ענין המודגש בפסוקי ברית נצבים הדין: "ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת ואת האלה הזאת. כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלקינו, ואת אשר איננו פה עמנו היום". - רוצה לומר, אותם נשמות מרוחקות, אשר איננו פה עימנו היום לעמוד לפני ה' אלקינו, נשמות ערטילאין, ונשמות נידחות, ושמעולם התוהו. שעליהם נכרתה כריתת ברית מיוחדת להמציא התיקון אף לנשמות הללו, שמדרכה הפשוטה של תורה לא יתכן להמציא להם שום תיקון. שלכן בבריתות הקודמות לא מצינו כהאי גוונא, שידגיש הכתוב בכריתתם גם את אשר איננו פה. - ועל כך נתחדשה ברית זו, להמציא התיקון גם לאת אשר איננו פה, ולנשמות הנידחות והרחוקות, שכולם יוכלו לקיים "אתם נצבים היום לפני ה' אלקיכם". וגם לכל הנשמות שיהיו עד ביאת הגואל, "כי לא ידח ממנו נידח" (שמואל ב יד, יד), שגם הנידחים יהיה להם תיקון ולא יודחו ממנו יתברך.

ובזה זקוקים אנו לביאור, במהות זו הברית דנצבים, וכיצד נעשה בה בכח ברית זו התיקון לכל אלו הנשמות "אשר איננו פה".

ג

במהות סדר שתמליכוני עליכם בראש השנה

והנראה בזה, איתא בגמרא (ראש השנה טז): "ואמרו לפני בראש השנה: מלכיות כו' כדי שתמליכוני עליכם". יסוד ראש השנה "שתמליכוני עליכם", להמליך השם יתברך על עצמו, להכתיר ולקבל הקב"ה למלך על עצמו ועל כל העולם כולו. ולבאר מהות זו ההמלכה שאיש ישראל צריך להמליך השי"ת על עצמו.

הנה בימינו אין מלכים, ולא מלכות, ומה שאנו רגילים כיום היא ממשלת קואליציה, שיסודה הוא שותפות על בסיס אינטרסים בלבד. כאשר כל צד בשותפות הקואליציונית מחפש ודואג לטובתו ושמירה על האינטרסים וכו', שעל כך נבחר לעמוד בראש העם.

אך בזמנים קדומים היו מלכים בעולם, והיו אומות ומדינות העולם נתונים תחת עול מלכות. ויסוד מהות אותה מלכות מפורש במשנתנו (אבות פ"ג מ"ב): "הוי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה, איש את רעהו חיים בלעו" ע"כ.

והיינו עיקר צורך המלכות ומהותה, "שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו", להשליט סדר בארץ, חוקי כל מדינה ומשפטיה, שלא יבלעו איש את רעהו. שלא יהיה מצב הנהגת המדינה כמו "ג'ונגל", איש כל הישר בעיניו יעשה, ללא סדרי חק ומשפט המותר והאסור וכו'. שלכן מתקבצים אנשי העולם לדור יחדיו במדינות מתוקנות

וממוסדות, ומכתירים עליהם מלך, שיעמיד המלכות על מכונה, וישליט המשטר והסדר [רעגיננג], על ידי התקנת חוקים ומשפטים ישרים, שלא יהיה העולם הפקר למרמס.

ואמנם ישנם "פראי אדם", שאינם יכולים להתנהג באנושיות ולהתבטל לחוקי ומשפטי סדרי העולם. ולכן דרים הם בעיירות ובג'ונגלים, רחוקים מישובו של עולם וסדרי המלכויות, וחיים בהפקר מוחלט, ללא שום תיקון וסדר. כדוגמת האינדיאנים באמריקה לפני שהגיעו שמה האירופאים והשליטו הסדר והמשטר, ובנו ערים ומדינות מסודרות, לא בחיי הפקרות במדברות ובג'ונגלים.

נמצא, יסוד מלכות האומות ומהותה, תיקון טובת המדינה, וקביעת סדרי החיים בין הבריות, ולטובת חייהם התקינים של נתיני הממלכה, שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו.

מלכותו יתברך מלכות בעצם, מלך חי וקיים מצד עצמו לא מחמת טובת עולמו כלל

ברם מלכותו יתברך שמו שונה בתכלית, והמלכת השם יתברך בראש השנה "שתמליכוני עליכם", אינה מחמת סיבות הללו כלל וכלל, ואין אנו באים להמליכו יתברך על עצמנו ועל העולם, בשביל טובת תיקון העולם וסדריו, וטובת השפעת המלך לעמו.

אף כי בודאי מלכותו יתברך וממשלתו שולטת בכל העולם כולו, ומלך העולם מנהיג עולמו כל העת, ועומד ומשיג בכל דבר קטן וגדול. כאשר גילה אברהם אבינו ע"ה ראש למאמינים (מדרש ריש פרשת לך לט, א) שיש מנהיג לבירה, בהנהגת סדרי עולם ותיקונו, ישנם עתים לטובה ועתים לרעה, כזמני רעב ר"ל, ומשנה עתים בהתחלפות השנים ותקופות השנה, קיץ וחורף, והשפעת הגשמים וכו', הכל בהנהגה מלמעלה בהשגחה פרטית מכוונת, שהוא לבדו הוא מנהיג ומשיג.

וכן עצם שמירת וקיום העולם ומלכות השם יתברך בכל עת, כאשר מצינו בדור המבול ודור הפלגה, שבעוונותיהם החרב המלך את עולמו, וימוטו מוסדות תבל בהרס וחורבן העולם. ואף בימינו הוא שייך בזעיר אנפין כדוגמת דור המבול, הוא בהתפרצות הרי געש וגלי צונאמי, וסופות עזות, השוטפים את המדינה, שהוא כעין בחינת מבול בזעיר אנפין שהורסים ומהרסים כל מקום שעוברים שם. – ואם יסיר השי"ת חלילה השגחתו מן העולם לרגע אחד, יתהפך הכל מיד לתוהו ובוהו, ויחזור הכל לאין ואפס הגמור.

נמצא אף מלכותו יתברך בודאי יש בה הנהגת עולם ומלואו, ותיקון המדינות וכל צרכיהם בכלל ובפרט, והשפעת החיים והקיום בכל העולמות עליונים ותחתונים.

אולם אין זו סיבת תכלית ההמלכה שאנו ממליכים השם יתברך בראש השנה, ואין כוונת "שתמליכוני עליכם", מחמת צרכנו וצורך תיקון העולם והשפעותיו, ובשביל קיומו וקיומו של עולם בסדרי הבריאה, שכל זאת מושפע מציודו יתברך בכל עת.

אלא עיקר סיבת ההמלכה וקבלת מלכות שמים עלינו, היא המלכה בעצם, מצד המלכות בעצמה. שהשם יתברך מצד עצמו מלך העולם, לא לסיבת שום תוצאה ושפע הנשפע מצד מלכותו. אלא את עצם מהות המלכות מצד עצמה אנו ממליכים על עצמנו. ושונה בתכלית ממלכות האומות, שאין סיבת המלכת מלך מצד עצמו ומהותו, ואין אנשי האומה מחפשים ורוצים להיות עבדים למלכות מצד עצמם. כי אם את תוצאת שפעת צורך המלכות בקיום המדינה הם חפצים, שאמלא מוראה חיים בלעו.

לא כן מלכותו יתברך מלכות עצמית מצד עצמה, שהיא מציאות של מלכות, ואנו בני ישראל מציאות של עבדי מלכות שמים. ובכן ענין ההמלכה בר"ה, אמרו לפני מלכויות שתמליכוני עליכם, אינה באה לשום סיבת תוצאת שפע עבורנו בשביל קיום צרכנו כלל וכלל. כי אתה הוא מלך קל חי וקיים, שהיא מלכות נצח ומלכותו ואמונתו לעד קיימת. – ואנו מחויבים ועומדים מדי שנה בשנה, להמליכו יתברך על עצמנו, שתמליכוני עליכם, מצד עצם מהות המלכות, ועצם מהות נפשנו עבדי המלך. ויאתיו כל לעבדך וכו' ויתנו לך כתר מלוכה, ללא שום סרך מחשבת טובה עצמית כלל, כי אם לבטל עצמנו מכל וכל להמלכת השי"ת על עצמנו.

וזה יסוד "שתמליכוני עליכם", לבטל עצמו ודעתו מכל וכל, וכל צרכיו וטובותיו כולם בטלים ומבוטלים ביום המלכות, כי אם טובת המלוכה בלבד, זו היא דרך אמיתת המלכה שתמליכוני עליכם בראש השנה.

והוא המכוון ביסוד דברי זקני בתולדות אדם שהבאנו לעיל [אות א'], שעיקר ביום הזה הוא "כולכם לפני ה' אלקיכם", שאין לנו ביום המלכה, כי אם לפני ה' אלקיכם בלבד, להתגלות מלכותו וטובו על הארץ, ולא חלילה בבחינת כלבין דצווחין הב, לצרכינו כלל. אלא לבטל את עצמנו ורצונותינו, לרצון של מעלה בלבד. וככל שמבטל עצמו ורצונו, כן מפנה יותר מקום להתגלות מלכות שמים, ומקיים יותר "שתמליכוני עליכם". ובהיפך ככל שמחפש ומגדיל יותר עצמו ורצונותיו ואנוכיותו, יותר הוא דוחק מלכות שמים, שאינו חושב ומבקש כבוד שמים וגילוי מלכותו יתברך בעולם, רק מחפש טובת עצמו והנאותיו הפרטיים.

מטבעו של אדם הוא בהיפך המוחלט אדם קרוב אצל עצמו, והכל מלא נגיעות ואינטרס

איברא, טבע האדם מושכו בהיפך הגמור תמיד, כי האדם מלא נגיעות מכף רגל ועד ראש, וכל אשר יעשה האדם הכל סובב והולך בשביל נגיעותיו האישיים, וזה מצד טבעו וגופו, כי אדם קרוב אצל עצמו, לבקש ולחפש בכל דבר האינטרס והרווח שירוויח הוא ויהנה בדבר.

וטבע זה אינו רק בגשמיות והנאות העולם, אלא לדאבון לב הוא מתערב גם בעבודה הרוחנית, ואף כשנותן האדם מעצמו ומשתדל ועושה טובה עם חבירו, גם אז מתערב האינטרס האישי שמחשב שבבוא העת יוכל לנצל את חבירו, ומשתלם לו להטיב עם חבירו, או לסיבת הכבוד וכיוצא. הכל בנוי סובב והולך על יסוד האינטרס והטובה העצמית.

ובזה למדנו יסודה של מלכות שמים, שתמליכוני עליכם, לא כדי לקבל הנאת המלכות עבור עצמנו כלל, אלא לצורך קיום מלכות שמים עלינו בזה העולם, המלכה לשמה, לתכלית רצון כבוד שמו יתברך בלבד, שאמרת י ונעשה רצוני, לנחת רוח לפניו יתברך ופרסום מלכות שמים וביטול כבוד עצמו וטובת עצמו.

ולפיכך מהאי טעמא נצרכים אנו ליום המלכות, כח "נצבים" שהתבאר בתורת זקני הק', שהיא תכלית הביטול השלם. כמו שביאר בזה: "ניצב נקרא דבר בעת שאינו מתנענע, היינו: שלא היה לכם עדיין שום הילוך ותנועה בעבודת השם יתברך". כדוגמת "מצבה" אבן דומם בעלמא, שאין בה שום תנועה ושום תזוזה, כן צריך אדם להכין התייצבותו לקראת יום המלכות, שאין בו מצד עצמו שום תנועה ושום תזוזה של הילוך בעשייה עצמית עלי אדמות.

שכן כל תנועה ותזוזה שכזו שמייחס אל עצמו והצלחתו הפרטית, הרי הוא דוחק בזה גילוי מלכות שמים בעולם ובעצמו, שהרי מייחס התנועה לעצמו וטובתו. ומלכותו ית' צריכה להתפשט בכל מקום, כי "מלוא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו, ג), וכל כח אחר שאינו כוחו ית', במה שמדמה אדם בנפשו לייחס איזה תנועה לכוחו העצמי, הוא פוחת התגלות מלכות שמים בעולם.

ובזה הכח של "נצבים", באים אנו לקראת יום הדין, - שפירשה המשנה (טז): "בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון", ומפרש בגמרא (יח.) "כחיילות של בית דוד", לשון מרות ואדנות כדפירש רש"י שם (ד"ה ה"ג).

והיינו, שיסוד "חיילות של בית דוד", שאין להם לעצמם ולא כלום, אך ורק חיילים לצבא המלך בלבד, אין עליהם כי אם מרות ואדנות המלך. וזו ההתייצבות ממלאה כל מהותם וישותם התייצבות מושלמת ללגיונו של מלך, ודרישת קיום איתן ומשולם של מלכות המלך. ולעצמם מצד עצמם אינם מבקשים ואינם צריכים ולא כלום, וכל טובתם ורצונם בטל ומבוטל לרצונו ושמחתו וגדולתו של מלך.

ד

ביאור החידוש בכריתת ברית נצבים

ובזה נבוא אל הביאור ביסוד כריתת ברית נצבים, וחידושה המיוחד שלא היה בבריתות שלפניה. כי כל דברי הברית שפרשה קודמת ובפרשת כי תשא, מפורש בכתובים, שבאו על הדברים האלה, לשמור את דברי הברית

והתורה והמצוה שקבלו בחורב. אבל בכאן לא על שמירת התורה ומצוותיה כרת את הברית הזאת, אלא על עצם ההתייצבות לפני ה' אלקיכם.

כאשר הכתוב מפרש "לעברך בברית ה' אלקיך", רוצה לומר זה גופא שתעבור לפני ה' אלקיך, זה גופא תכליתה של ברית זו. שיוכל איש ישראל להתייצב "לפני ה' אלקיכם", אין לו מצד עצמו ולא כלום, ניצב ללא תנועה עצמית כלל, אך ורק "כולכם" בכל מהותו וכל נפשו "לפני ה' אלקיכם בלבד".

ועל כך נצרכה כריתת ברית מיוחדת, כי כמו שנתבאר טבעו של אדם הפוך לגמרי מנצבים לפני ה' אלקיכם, מצד טבעיותו נמשך האדם להתייצב על שלו, לרוץ לפני עצמו לבקש ולחפש הנאתו ורצונו העצמי, ובבלתי יתכן לאדם להתנהג היפך טבעו ומשיכת גופו העצמית. – ורק מכח כריתת ברית מיוחדת שהעמיד משה את ישראל בברית נצבים לפני ה', יכולים ישראל לשבר את טבעם, ולהלך כנגד משיכת גופם, ולבטל עצמם מכל וכל.

"לעברך בברית ה' אלקיך", כלשון משנתנו: "כולם עוברים לפניו", אין לנו ביום ההמלכה כי אם שתמליכוני עליכם בלבד, לפניו יתברך ולשמו יתברך בלבד. ואנו מצד עצמנו אין לנו שום תנוע והילוך בכלום, כי אם ביטול הגמור למלכות שמים.

ביאור גבורת שבת הגיבור בכריתת ברית נצבים כגיבורים לקראת ראש השנה

ולקיום זו הברית נצרכת "גבורה" מיוחדת, והיא הגבורה הנשפעת בהאי שבתא "שבת הגיבור". כי הגיבור אינו רק המתגבר כנגד השני, אלא עיקרה של גבורה היא ההתגברות כנגד עצמו, כאשר פירש בחלקת יהושע יסוד "שבת הגיבור" על שם: "איזהו גיבור הכובש את יצרו", זו היא אמיתת הגבורה, שיכול להתגבר כנגד עצמו ורצונו הטבעי, ולהתנהג בהיפך ממה שמושכו יצרו מצד הגוף והיצר.

ובהיות הגוף נוטה לחיפוש טובת עצמו ואינטרס שלו בלבד, הכל מלא חשבונות והתחשבנות הנגיעה והריוח העצמי תמיד. צריך גבורה עצומה לביטול כל יסודות האינטרס והנגיעה, שלא להמשך אחר עצמו וגופו כלל. ועל כן מוכרח לפני יום המלכות בראש השנה, להשפיע בשבת שלפניו "שבת הגיבור", להחדרת הגבורה בישראל, שיהיו יכולים להתייצב נצבים לפני ה' אלקיכם בגבורה וביטול גמור.

והלום הראוני במדרש איכה (ג, א) וזה"ל: "אני הגבר. אמר רבי יהושע בן לוי, אני הוא הגבר, אנא הוא איוב שנאמר (איוב לד, ז) 'מי גבר כאיוב ישתה לעג כמים'. ראה עני. אמר רב שמואל בר נחמן, אמרה כנסת ישראל: כיון שראה אותי עניה מן המצות, עניה ממעשים טובים, הביא עלי שבט עברתו. – אמר רבי ברכיה: גברתני לעמוד בכולן, את מוצא אחר מאה חסר שתים תוכחות שיש במשנה תורה, מה כתיב (דברים כט, ט): 'אתם נצבים היום כלכם', ומתרגמיהן: אתון קיימין יומא דין, כלכון גבורים לעמוד בכולם" ע"כ.

והרי מפורש במדרש זה כיסוד דברינו, במהות ענין "נצבים, כולכן גיבורים לעמוד בכולם", כדפירש המדרש בלשון התרגום "אתון קיימין". כי העמידה בתוכחות יסודה בגבורה זו, של ביטול היש שלא לחפש טובת עצמו, שבזה מתגבר בגבורה כנגד סבלו וייסוריו, כי אין לו בעולמו כי אם מלכות שמים בלבד, וזו היא גבורת איתן.

ובנתיב דרכנו במהות ברית נצבים, מובן תיקון זו הברית גם לאשר איננו פה, שנתבאר [לעיל אות ב], דקאי על אותם נשמות מרוחקות ונידחות, אשר איננו פה לעמוד לפני ה' אלקינו בהתייצבות יום המשפט, וכל הסוגים המבוארים לעיל, נשמתין ערטילאין, נשמות נידחות, ונשמות עולם התוהו. – שלכולם ימצא התיקון בברית נצבים הלזו, כאשר יסודה של זו הברית היא "נצבים לפני ה' אלקיכם", לא מצד עצמנו ומעשינו כלל וכלל, כי אם נצבים ללא שום תנועה והילוך לכבודה של מלכות שמים וקיומה בלבד, ואין מתערב בזו הברית שום חשבון מצבו של אדם ומדרגתו כלל, כי אם כולכם שווים בה, טפכם נשיכם וגרך וגו', מחוטב עציך עד שואב מימך. במילא ימצא בה התיקון מצד מלכות שמים אף עבור נשמות הללו.

כי אילו היתה כריתת הברית מצד מצבו של האדם מצידו, אין אפשרות להעמיד נשמות אלו, כאשר אינם פה לפני ה' אלקינו, ואינם ראויים לזה כלל רח"ל. אך מצד המלכות נצרכים הם להתייצבות זו, כי המלך ית' שמו אין מזניח חלילה שום נשמה, וכל נשמה מישראל יש לה חלק תיקון מיוחד במלכות שמים. ולעתיד כשתתגלה רוחו של מלך המשיח, ימציא התיקון לכל נשמות תוהו ובוהו וחושך וגו'.

וכאשר ביום ההמלכה ממליכים אנו מלכותו נצח, לא מלכות לשעה, כי אם מלך חי וקיים לנצח נצחים, יש בה כח המשכת התיקון של לעתיד לבוא, בכח האמונה כמו שביאר בחלקת יהושע, להמשיך מתיקון העתיד ברוחו של מלך המשיח, לתקן כל הנשמות הנידחות, כי לא ידח ממנו נידח.

ביאור טענת "אין לנו כלום"

ובזה נבוא אל המכוון בביאור פתיחת דברי קדשו של התולדות אדם, שהבאנו לעיל [אות ב], באשר הביא מדברי הטור בשם המדרש המשל מהמלך שרצה לכנוס כו', "יצאו בני המדינה לקראתו ואמרו: 'אין לנו כלום', וויתר להם שליש כו'". וביאר התולדות אדם הענין: "כי לפני הבורא יתברך שמו אין שום טענה להפטר, רק שידע שאין בידו כלום, ועדיין לא התחיל בעבודתו".

ויתבארו דברי קדשו, על פי אמרי הרה"ק הזקן מראדזמין זצלה"ה במכתבו לכ"ק זקני מאוסטרובא זצלה"ה, וכן הוא בסה"ק תולדות אדם [לקוטים], וזל"ק: "איתא בדברי רבותינו ז"ל (שמו"ר מה, תנחומא שמות כז): כשעלה משם למרום מצא אוצר גדול, אמר להקדוש ברוך הוא: מה זה, אמר לו הקדוש ברוך הוא מי שיש לו משלו, אני נותן לו משלו, ומי שאין לו משלו אני נותן לו משלי".

"ביאור דבר זה הוא: 'מי שאין לו משלו', היינו: האדם שמחזיק עצמו שאין לו כלום אצל הקדוש ברוך הוא, כי לא עשה עדיין כלום לפי דעתו, וזה בא על ידי שהוא עניו ושפל רוח, לזה 'אני נותן לו משלי', ונותן הוא לשון מתנה, מתנת חנם, כמו שאנו מבקשים: ומאוצר מתנת חנם ח"ננו, כמו שכתוב: וחנותי את אשר אחון (שמות לג יט), כי על ידי הענוה מתעורר הי"ג מדות הרחמים, ונשפע שפע טוב על כנסת ישראל, אמן" עכל"ק.

והיינו ביאור טענת כנסת ישראל לפני הקב"ה בכניסת המלך לקראת יום הדין הבעל"ט: "אין בידינו כלום", כלומר, שמכירים אנו ויודעים אל נכון כי אין בידינו ולא כלום, ועדיין לא התחלנו בעבודתו יתברך שמו, לפי גדלו הנורא, ולפי ערך חיובנו ויכולתנו לעבוד אותו ית', אף לא הילוך ותנועה אחת של אמת לעבודתו יתברך.

ובזה זוכים לאוצר הגדול של מתנת חנם, שמפורש במדרש (שם), שהוא האוצר הגדול מכולם, יותר משל עושי מצוות, וגומלי חסדים וכו'. כי הוא נשפע ממתנת חנם מטובו יתברך ללא שום מיצר וגבול. ובמילא מובן שיש בו באוצר זה מספיק השפעה ותיקון, אף לאותם נשמות נידחות שבנידחות, ואף לרחוקים ביותר משפיע השי"ת מאוצר זה, כאשר נצבים לפניו בגבורה עצמית, בביטול כל החשבונות וההתחשבות האישית והאינטרסים הפרטים.

גם נראה בביאור 'נשמתין ערטילאין', שאין זה מוכרח להיות רק מחמת שלא עשו מצד עצמם כלום, ונשארו בלא לבוש וכסות לנשמתם, מחמת העדר מעשיהם וריקנות נשמתם, שעל כך מברכים אנו מדי יום ברכת "מלביש ערומים". – אלא לפעמים יכולים להישאר "ערטילאין", גם כשעושים הרבה בתורה ובמצוות, באם עושים הכל לגרמייהו, ונמצאים משלמים כל העת מתורה ומצוות שלהם, על כל מה שמקבלים בעולם הזה, שבהיות שאינם ראויים לאוצר מתנת חנם, כי לא זכו למידת 'אין', רק עושים הכל לגרמייהו ולעצמם, משלמים כל מעשיהם כל העת על מה שנשפעים מלמעלה. ונמצאים אחר כל זה התשלום 'ערטילאין' מכל, ואין בידם ולא כלום.

ונראה לפע"ד באשר ייסד אא"ז הרה"ק רנ"ד משדלובצה זצוקלה"ה [במכתבו לבנו רבינו הדברי בינה זי"ע], שצריך איש ישראל למחול כל התורה מצוות ומעשים טובים שעושה, ולמסור הכל לבוב"ה, ובה לא יוכלו החיצונים וכוחות הסט"א לינוק ולחטוף התורה ומצוות שלו. וביאר על פי מאי דקיימא לן (בבא מציעא כ.): "המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו, מחול", והוא הדין בדין שמכר בעוונותיו כל שכר מצוותיו ותורתו לידי החיצונים רח"ל, כאשר חוזר ומוחל עליהם לבורא ית"ש, מחלו מחול, ושוב אין לחיצונים והסט"א שום שייכות ובעלות עליהם עכד"ק. – הביאו כ"ק אאמו"ר זצלה"ה בחלקת יהושע מאמרים (מאמר רביעי), ונדפס בסדר מסירת מודעה בסידור חלקת יהושע (מבוא דף ה, ראשית היום דף כד) עי"ש.

והיינו שכשנותן הכל במתנה גמורה להשי"ת, נשאר במצב אמיתי של "אין לו כלום". ובה מתקיים שעובד את השם ית' לכבוד השי"ת, ולא לנגיעות של קבלת שכר וכדומה. וגם הוא נמצא אז בבחינה 'שאיין בידו כלום', וזוכה לקבל מהאוצר הגדול של מתנת חנם. ובודאי לעתיד לבוא הקב"ה שונא מתנות, ויחזיר לו אותם ויקבל שכר נשגב. שהרי

בזמן שנתן אותם במתנה גמורה לחי עולמים, השי"ת מתקן אותם כשהם אצלו. וגם כמובן כוונת אא"ז שלא יהיו פגימות וחסרות בתורה ומצוות שלו מחמת יניקת הסטרא אחרא מהם, אלא יהיו שלמים ומתוקנים כמו שיתקנם השם יתברך.

ועל כן העצה היעוצה בהכנת ישראל ליום המלכות, להתאזר בגבורה בשבת הגיבור, ולהחזיק במידת "אין", כנגד טבעי גופו, להיכנס ולעבור בברית נצבים כגיבורים, ללא שום תנועה והילוך, אך רק "לפני ה' אלקיכם", וכבודו יתברך בלבד.

יתן השי"ת שנזכה להתייצב ביום המלכות, ולהכתיר השם יתברך, להמליכו על עצמנו ועל כל העולם, ללא כוונה ומטרה עצמית, רק לכבוד שמים להתוודע ולהגלות כי הוא מלך כל הארץ, והתגלות השכינה וכבוד מלכותו בכל העולם. ונזכה לכתובה וחתימה טובה ולביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

להצטרפות לרשימת התפוצה שילחו מייל לכתובת m0732951213@gmail.com